

Øvre Eiker Kulturminneråd

Rapport for perioden 2012 - 2015

Sammen skaper vi et livskraftig Øvre Eiker

A. Arbeidsform og nettverk

Øvre Eiker kulturminneråd har i perioden 2012 – 2015 bestått av Nils Petter Hobbelstad (leder), Åmund Tonna (nestleder), Brit Grønli, Stein Andersen, Elin Evenrud, Eldar Steen og Ellen Pauline Steen. Eiker Arkiv v/Bent Ek har sekretærfunksjonen.

Rådet avholdt til sammen 30 møter og behandlet til sammen 98 saker, hvorav en del har vært oppe på flere møter. En detaljert oversikt over saker som Kulturminnerådet har behandlet finnes i vedlegg A.

I tillegg til disse ordinære møtene kommer en del befaringer og ekskursjoner, møter med kommunestyre og fagkomité, samt med grendeutvalgene og andre lokale samarbeidspartnere. Dessuten har det hvert år blitt arrangert et åpent "Kulturminneforum", der institusjoner og organisasjoner som arbeider med lokalhistorie og kulturminnevern blir spesielt invitert.

B. Generell kulturminnevernpolitikk

Kulturminnerådet har hatt et tett samarbeid med kulturadministrasjonen. Det har vært fokus på å følge opp de sakene som er nedfelt i handlingsplan for kulturminnevern 2012-2015. I tråd med denne planen har rådet utarbeidet temaplaner for følgende områder:

- Lokalhistorie og kulturarv for barn og unge
- Turstier og kulturminneløyper
- Formidling av lokalhistorie og kulturarv

Det foreslås at disse tas inn som vedlegg i kommunens strategi for kulturminnevern 2012-2015 og fungerer som "idébanker".

Kulturminnerådet har fungert som referansegruppe i prosjektet "Kommunedelplan for kulturminner og kulturmiljøer" og har blitt holdt orientert om framdriften. Det har også tatt initiativ for å involvere grendeutvalgene og andre lokale krefter i denne prosessen.

Kulturminnerådet har hatt et årlig budsjett på kr. 30.000,-. Disse midlene er dels utbetalt som tilskudd til ulike kulturminnevernprosjekter og dels til å finansiere samarbeidsprosjekter mellom kulturminnerådet og det frivillige kulturminnevernet. En detaljert oversikt over bevilgningene finnes i vedlegg B.

Dessuten har en i løpet av perioden gjennomført en del tiltak som ble vedtatt av det forrige kulturminnerådet med bakgrunn i en tilleggsbevilgning på kr. 100.000,- som kommunestyret gjorde i 2011. Dette omfatter blant annet anskaffelse av en replika av "Fiskumøkse" og bygging av en modell av jernalderboplassen ved Haug kirke. Begge deler har blitt et tilbud i "Den kulturelle skolesekken". For øvrig er disse midlene brukt til å sette opp kulturminnetavle ved funnstedet for Hoen-skatten og til videreføring av kulturminneskilting i Gamle-Hokksund og Dyngje. Dessuten er det satt av midler til merking av stier og skilting ved bygdeborgene.

C. Skilting og skjøtsel av kulturminner

Kulturminnerådet arbeider videre med skilting og skjøtsel av kulturminner i kommunen. Disse planene koordineres med føringer som legges gjennom arbeidet med en kommunedelplan for kulturminner og kulturmiljøer, og det videre arbeidet vil ta utgangspunkt i de kulturmiljøene og skjøtelsesplanene som blir et resultat av dette prosjektet.

Kulturminnerådet fungerer som et bindeledd mellom fylke og kommune og det frivillige kulturminnevernet, som er involvert i ulike prosjekter gjennom grendeutvalg, velforeninger og frivillige enkeltpersoner. Skilting av kulturminner gjøres med tavler av den typen som ble vedtatt som mal av kommunestyret i 2007 eller med Buskerud fylkeskommunes tavler. Merking av stier gjøres i tråd med nasjonale retningslinjer fra Friluftslivets Fellesorganisasjon.

En oversikt over eksisterende kulturminnetavler finnes i vedlegg C: Idébanken "Turstier og kulturminneløyper" inneholder forslag til en rekke potensielle kulturminneløyper.

D. Plan- og byggesaker

Det er etablert rutiner slik at Kulturminnerådet blir varslet alt når arbeidet med nye reguleringsplaner startes opp, slik at rådet får anledning til å undersøke om det finnes verneverdige kulturminner i det aktuelle området og kan komme med innspill om dette på et tidlig tidspunkt i prosessen. Rådet er godt fornøyd med denne ordningen. I byggesaker behandler Kulturminnerådet bare enkeltsaker der kommunens saksbehandlere ønsker å innhente råd. For øvrig er det et samarbeid med denne seksjonen i forbindelse med arbeidet med kommunedelplanen for kulturminner og kulturmiljøer.

I forbindelse med reguleringsplanene for Loesmoenveien og for et område i Dynge har Kulturminnerådet bistått utbyggerne med bildemateriell, historiske opplysninger og omvisning.

E. Saker fra kulturadministrasjonen

Kulturminnerådet behandler enkeltsaker der kulturadministrasjonen ønsker uttalelse eller råd. Rådet tatt opp en del saker med administrasjonen, etter henvendelse fra publikum eller på eget initiativ. Utformingen av strategier og handlingsplaner skjer i dialog med administrasjonen, og det er et samarbeid blant annet rundt prosjekter knyttet til turstier/kulturminneløyper og tiltak rettet for barn og ungdom.

Oppfølging av de vedtatte handlingsplanene er en viktig del av Kulturminnerådets arbeidsområde. Dette gjøres også i samarbeid med kulturadministrasjonen og Eiker Arkiv, men også gjennom et samarbeid med det frivillige kulturminnevernet. En oversikt over slike tiltak finnes i vedlegg E.

G. Deltakelse på seminarer, kurs etc.

Kulturminnerådet skal også fungere som et bindeledd mellom det kommunale kulturminnevernet og det kulturminnevernet som drives på regionalt og nasjonalt nivå av både offentlige myndigheter og frivillige organisasjoner. En del av medlemmene deltar derfor fra tid til annen på konferanser og samlinger i regi av Riksantikvaren, Buskerud fylkeskommune, Norsk Lokalhistorisk Institutt, nettverk for privatarkiver i Buskerud og Vestfold m.fl. En oversikt over dette finnes i vedlegg G.

H. Informasjon og folkeopplysning

Kulturminnerådet legger stor vekt på å spre kunnskap og informasjon om Øvre Eikers historie og kulturarv. Dette gjøres med utgangspunkt i idé banken "Formidling av lokalhistorie og kulturarv".

Informasjon om kommunens kulturarv og Kulturminnerådets arbeid skjer via internett, både på rådets egne sider og på andre plattformer. Dessuten gis det økonomiske støtte til utgivelse av lokalhistoriske bøker og andre former for informasjonsarbeid.

Et årlig "kulturminneforum" er etablert som møteplass for det offentlige og det frivillige kulturminnevernet. Denne arenaen brukes til gjensidig informasjon og debatt. I denne fireårsperioden har det særlig vært fokus på arbeidet med en kommunedelplan for kulturminner og kulturmiljøer.

Kulturminnerådet har vært involvert i markeringen av Stemmerettsjubileet i 2013 og Grunnlovsjubileet i 2014. I forbindelse med det sistnevnte ble det nedsatt en egen arrangementskomité i samarbeid med Nedre Eiker kommune og Eiker Historielag.

I tillegg har representanter for Kulturminnerådet deltatt på ulike arrangementer med innslag som setter fokus på kulturminnevern og lokalhistorie. Slike anledninger brukes også til å informere om arbeidet med kommunedelplanen og om Kulturminnerådets arbeid generelt.

I dette arbeidet er det en utfordring å få et bredere kontaktnett og tettere samarbeid med både eiere av kulturminner og frivillige organisasjoner. Rådet ønsker fokus på informasjonsarbeid rettet mot barn og ungdom, gjennom Den Kulturelle Skolesekken og gjennom fritidstilbud i samarbeid med kulturetaten og Barnas Historielag. Mulighetene for å sette i gang med "geocatching" knyttet til kulturminner har også vært drøftet.

I. Orienteringssaker

Kulturminnerådet har blitt holdt orientert om arbeidet i kulturseksjonen og driften av Eiker Arkiv. Herunder kommer bygdebokprosjektet, som ledes av en egen bokkomité, og kommunedelplan for kulturminner og kulturmiljøer, som ledes av ei arbeidsgruppe. Relevant informasjon fra kulturvernavdelingen i Buskerud fylkeskommune, Riksantikvaren, Norsk Kulturråd m.fl. formidles videre til Kulturminnerådet. En oversikt over slike orienteringssaker finnes i vedlegg A.

J. Nærmiljøprosjekter

Kulturminnerådet har på ulike måter vært involvert i en rekke prosjekter, som samarbeidspartner, rådgivende organ og formidler av økonomiske tilskudd. Valg av slike prosjekter skjer med utgangspunkt i kulturstrategien og handlingsplanene, men det blir også lagt vekt på lokalt engasjement og initiativ, siden dette er helt avgjørende for å gjennomføre slike prosjekter. En oversikt over status i de ulike prosjektene finnes i vedlegg J.

K. Konklusjoner/sammendrag

Kulturminnerådet legger opp sitt arbeid i tråd med kommunens strategi for kulturminnevern, med tilhørende handlingsplaner. Rådet er styringsgruppe for Eiker Arkivs avdeling på Øvre Eiker og har gjennom dette god kontakt med administrasjonen. Rådet følger arbeidet med en kommunedelplan for kulturminner og kulturmiljøer, og er innforstått med at denne planen vil bli retningsgivende for det videre arbeidet.

Rådet fyller en dobbelt rolle – som rådgiver for kommuneadministrasjonen i kulturminnevernsaker og som informasjonsorgan utad mot befolkningen. Rådet i seg selv har begrensede ressurser til å drive folkeopplysning og holdningsskapende arbeid, men ser det som en hovedoppgave å legge til rette for dette. På denne måten ønsker Kulturminnerådet å bidra til økt interesse, engasjement og debatt rundt Øvre Eikers historie og kulturarv.

L. Prioriteringer for 2012-2015

Kulturminnerådet anbefaler at kommunen viderefører hovedlinjene i den nåværende strategien for kulturminnevern. Arbeidet med en kommunedelplan for kulturminner og kulturmiljøer er et stort og krevende prosjekt som det er viktig å fullføre. Like viktig blir det å ta planen i bruk som et redskap i det framtidige kulturminnevernet. Dette vil bare være mulig dersom det også framover brukes betydelige økonomiske ressurser på dette feltet. Det forutsetter også et nært samarbeid mellom kommune, grunneiere og frivillige krefter.

På bakgrunn av dette foreslås det at retningslinjene for Kulturminnerådet endres, slik at grunneiere, museer, grendeutvalg og frivillige organisasjoner får et større ansvar for organisering og drift. Samtidig er det ønskelig at rådet i framtida får en mer sentral når det gjelder fordelingen av de økonomiske ressursene som brukes på kulturminnevern. Det er også viktig at disse ressursene står i forhold til det ambisjonsnivået som legges gjennom strategi for kulturminnevern og kommunedelplanen for kulturminner og kulturmiljøer.

For øvrig er Kulturminnerådets prioriteringer oppsummert i forslaget til strategi for kulturminnevern 2016-2019, med tilhørende handlingsplan for 2016-2017.

Hokksund, 20/10-2015